

Om kategorin kausativitet i svenskan och polskan

1. Inledande anmärkningar

I detta föredrag ämnar jag presentera kategorin kausativitet i svenskan samt dess språkligt mest frekventa uttryckssätt i den polska översättningen. Då man sysslar med kausativitet i svenskan har man ett tämligen litet antal beskrivningar av detta ämne att utgå ifrån. Framställningarna visar också att det inte finns något entydigt synsätt ifråga om kausativitetsbegreppet och att det är svårt att redovisa en heltäckande syntes. Man kan i huvudsak urskilja två uppfattningssätt:

1. Kausativitet som en ordbildande kategori av verb

Med kausativer anses svaga verb som är bildade av imperfektformerna till starka verb (Wessén 1968: 90, Thorell 1981: 141, Liljestränd 1975: 78)¹. Dessa starka verb har oftast intransitiv betydelse medan det avledda verbet, ”kausativet”, har transitiv betydelse (Liljestränd 1975: 78). Som kausativa verb betecknas också verb som är bildade av ett substantiv eller ett adjektiv och då betyder att göra ngn/ngt sådant som adjektivet eller substantivet anger, att förse eller utrusta ngn/ngt med det som adjektivet eller substantivet anger samt att befria ngn/ngt från det som adjektivet eller substantivet anger (Söderbergh 1968: 60, Noreen 1904: 620, Thorell 1981: 141).

2. Verb och konstruktioner som anger kausativ betydelse

Till kausativa verb och konstruktioner räknas här alla de verb och fraser som uttrycker kausativ betydelse, dvs. anger att någon eller något är orsak till eller föranstaltar ett skeende eller en handling hos en annan person eller sak (SAG 1999: 512, Sundman 1986: 277). Flera av de kausativa verben har, förutom kausativ, också en annan betydelse.

¹ Denna ordbildningstyp (dvs. vokalväxlingar i stammen) är helt improduktiv och i nutida svenska tillkommer inga nybildningar av sådana verb (ibid.).

2. Kategorin kausativitet i svenskan

Kausativitet innebär att en subjektsreferent förorsakar en handling eller ett tillstånd hos en annan referent (Lyons 1989: 107, SAG 1999: 512). Subjektsreferenten är alltså orsak eller agent till den utförda handlingen eller till inträdandet i ett tillstånd. Den kan också åstadkomma att ett tillstånd hos en annan referent fortsätter (SAG 1999: 513) t.ex.:

Fredrik har lovat hålla maten varm. (Sb)

Som subjektsreferent kan en levande varelse, ett föremål, ett ämne eller en (abstrakt) företeelse förekomma (Lyons 1989: 107):

Socialtjänsten hade inte lyckats förmå de här personerna att gå ut i arbetslivet. (PS)

Torka hade fått människor att fly, både inom och utanför landets gränser. (Sb)

Bilens gungningar gör att benen börjar skaka. (PS)

Kausativitet förutsätter ofta sådana aktionella betydelser som temporal delimitativitet och resultativitet (Noreen 1904: 611, 620, 657; Thorell 1973: 119). De båda betydelserna karakteriserar ett skeende med hänsyn till dess tilldragelsesätt. Delimitativitet innebär att skeendets förlopp är tidligt begränsat medan resultativitet innebär åstadkommande av ett resultat (Noreen 1904: 610–611), t.ex. *lägga* förutsätter *ligga* – ett resultativt verb av *lägga* (Apresjan 1980: 371).

Kombinerbarheten med resultativitet inverkar på kombinerbarheten med perfektivitet. Perfektivitet innebär då att en handling eller ett tillstånd har övergått i en annan handling eller ett annat tillstånd (Beckman 1968: 101), t.ex. *Pelle har förstört teven* – *teven är förstörd* (det nya tillståndet, i vilket handlingens föremål finns, framförs som en konsekvens av Pelles agerande).

Kausativitet kan förbindas också med imperfektivitet och då avser det att en verksamhet eller ett tillstånd hos objektsreferenten fortsätter (SAG 1999: 513, se också: Grzegorzczkowska, Laskowski, Wróbel 1998: 164), t.ex.:

Jag har några flaskor undanstoppade. (Sb)

Den pågående verksamheten kan som konsekvens medföra ett nytt tillstånd.

Kausativ betydelse realiseras med hjälp av olika uttrycksmedel:

a) avledningsmorfem

Kausativa verb bildas genom tillägg av suffix eller prefix. De viktigaste och mest frekventa verbbildande suffixen är (SAG 1999: 522–523, Liljestrand 1975: 78–80)²:

² Förutom de ovan nämnda, mest produktiva suffixvarianterna finns, enligt SAG (1999: 523), en grupp av sedan länge improduktiva suffix som t.ex.: *-ga*, *-ka*, *-ra*, *-ja*.

- *-a* *lugn-a, magr-a*

Suffixet *-a* läggs framför allt till adjektiv- och substantivstammar och betecknas som det mest produktiva av svenskans verbbildande suffix. Det används också till nybildningar som har engelskt grundord som t.ex. *tejp-a, clear-a*.

I det avledda verbet kan stammen någon gång ha omljud i förhållande till det adjektiv eller substantiv som är avledningsbas t.ex. *värma* (*varm*), *glädja* (*glad*), *skyllda* (*skuld*) (SAG 1999: 521).

- *-era* *aktiv-era, instru-era*

Detta suffix läggs både till adjektiv- och substantivstammar hos ord av romansk eller grekisk härkomst. Det avledda verbet har ofta betoning på sista stavelsen.

- *-isera* *automat-isera, ideal-isera, liberal-isera, dramat-isera* (SAG 1999: 522)

Suffixet läggs till adjektiv och substantiv, särskilt ofta till adjektiv på *-al, -ell* (byts mot *-al*), *-iv* och *-isk* (faller bort i avledningsprocessen).

- *-(i)fiera* (*-ificera*) *ident-ifiera, person-ifiera* (SAG 1999: 522)

Suffixet läggs oftast till substantivstammar med romansk eller grekisk härkomst. Verb på *-ifiera* (*-ificera*) är mindre vanliga.

Till bildning av kausativa verb har svenskan följande prefix (SAG 1999: 523–524, Liljestrand 1975: 55)³:

- *be-* *be-folka, be-fria*
- *för-* *för-undra, för-svaga, för-svenska*

Prefixavledda kausativa verb bildas genom att prefix läggs till andra verbstammar.

Oftast samverkar dock prefix och suffix för att bilda avledda kausativa verb t.ex.: *be-rik-a, be-folk-a*. Stammen förekommer inte som ett självständigt ord utan är en suffixavledning med adjektiv- resp. substantivstam som används bara i kombination med prefixet (SAG 1999: 523, 525).

b) kausativa verb/kausativa konstruktioner

Kausativa verb anger att någon eller något förorsakar eller föranstaltar en aktion (ett skeende, en aktivitet, ett nytt tillstånd osv.) hos en annan person eller sak (SAG 1999: 512, Sundman 1986: 277)⁴.

Den förorsakade aktionen anges ofta i en underordnad sats eller med ett nomen actionis eller qualitatis (SAG 1999: 513):

Spårhalkan **medförde** att drygt 10 000 tågresenärer försenades. (Sb)

Den danska regeringens påtryckningar **åstadkom** ett öppnande av fabriken. (Sb)

Som kausativa verb kan också uppfattas sådana verb som anger i sin betydelse att aktionen leder till ett resultat, dvs. betecknar processer och har avgränsad aktionsart t.ex. *torka, bota, tömma* (SAG 1999: 514). En gradvis förändring medför ett annat tillstånd

³ Enligt Liljestrand (1975: 55) har dessa prefix också transitiverande funktion, dvs. de gör det avledda verbet transitivt.

⁴ Enligt SAG (1999: 513) kan också verb med durativ, alimitativ aktionsart som t.ex.: *ha, hålla* användas i kausativ betydelse vilket innebär att subjektsreferenten som vanligen är orsak eller agens till aktionen åstadkommer att objektsreferentens läge inte förändras.

hos objektsreferenten än det som rådde innan actionen igångsattes t.ex.: *Hon torkar tvätten* = hon gör att tvätten blir torr.

Kausativ betydelse realiseras också med hjälp av sammansatta verb. Sammansättningens sista led utgörs då av verbet *göra*, medan det första leDET bildas av adjektiv eller mer sällan, av particip (SAG 1999: 526): *rengöra*, *lyckliggöra*, *levandegöra*. Ett adjektiviskt förled anger med vilken egenskap objektsreferenten förses.

Utöver de nämnda verben förekommer olika konstruktioner som tjänar till uttryck för kausativitet (SAG 1999: 512–513):

- a) *komma ngn att göra ngt* (subjektsreferenten är orsak till den action som omtalas i den underordnade frasen):

Brevet kom henne att gråta. (Sb)

- b) *få ngn (till) att göra ngt* (subjektsreferenten är antingen orsak eller agens till den action som uttrycks i den underordnade frasen):

Torka hade fått människor att fly, både inom och utanför landets gränser. (Sb)

- c) *ha ngn att göra ngt, låta ngn göra ngt, förmå ngn att göra ngt* (subjektsreferenten är för det mesta agens till actionen):

Han skapade sin dröm, lät arkitekten Hans Hedlund bygga en villa i nationalromantisk stil. (PS)

- d) *göra + att-sats, göra ngn/ngt + ett adjektiv* (subjektsreferenten förorsakar en action, ett nytt tillstånd eller en ny egenskap hos objektsreferenten):

Pressade tider gör att chaufförerna har bråttom. (Sb)

Partiledarens tal gjorde kongressens deltagare ledsna. (Sb)

3. Jämförelse mellan svenska och polska uttryck för kausativitet

I detta kapitel ska svenska uttryck för kausativitet och deras översättning till polska undersökas. Undersökningsmetoden bygger på en jämförande analys av översättning och original, dvs. varje svenskt exempel ställs samman med sin polska översättning. På detta sätt får man fram translatoriska motsvarigheter i polskan till svenska uttryck för kausativitet samt kan fastställa på vilket sätt deras struktur och innehåll är förändrade respektive oförändrade i förhållande till originalet. Det språkliga materialet, som undersökningen baserar sig på, har hämtats ur svenska texter och deras polska översättningar.

Den translatoriska analysen har genomförts på ett utvalt begränsat material vilket innebär att inte alla uttryck för kausativitet tas upp i undersökningen. Analysen omfattar

svenska kausativa verb och konstruktioner med verbet *göra* och *låta*. Denna begränsning är motiverad av lägre frekvens av de andra uttrycken i svenska texter. Detta omöjliggör fastställande av dominerande översättningssätt som i sin tur utesluter några allmängiltiga slutsatser om vissa regelbundenheter (dominerande återgivningssätt) vid översättning av kausativa uttryck till polska. Framställningens omfattning låter inte heller redovisa analyser och resultat av alla exempel.

Uttrycksmedel för kausativitet i form av avledda verb kan återges i polskan på följande sätt:

- a) sv. **kausativa verb avledda med hjälp av prefix**
 po. **verb med kausativt suffix och perfektivt prefix** (resp. kombination av perfektivt prefix och perfektivt suffix)

(1) Armétrupperna **förstörde** LOT:s materiella bas. (PS)
 Wojska **zniszczyły** bazę materialną LOT:u. (SP)

(2) Men lidande kan också **förbättra** människan [...]. (Gv)
 Ale cierpienie może również **uszlachetnić** człowieka [...]. (Dch)

(3) I bergen **förorsakade** de sura regnen utdöendet av många djurarter. (PS)
 W górach kwaśne deszcze **spowodowały** wyginięcie wielu gatunków zwierząt. (SP)

Det svenska avledda verbet med prefix *för-* får vanligen som sin motsvarighet i den polska översättningen det avledda verbet med prefix (*z-*, *u-*, *s-*). Kausativ betydelse som förmedlas i originalet realiseras i polskan med hjälp av suffix *-y* (ex. 1), *-i* (ex. 2), *-owa* (ex. 3) och prefix. Både i originalet och i översättningen förbinds kausativ betydelse med perfektivitet och delimitativitet, dvs. aktionen är fullbordad och tidligt begränsad. Indikatorerna för aspektuell betydelse utgörs i detta fall av prefix *för-* och i polskan av prefix och suffixen *-i* och *-y*.

Det kausativa verbet anger att subjektsreferent är:

- agens till aktionen som leder till ett nytt tillstånd hos objektsreferenten (ex. 1)
- utgör icke-agentiv orsak till objektsreferentens förändring (ex. 2) – objektsreferent förses med en ny egenskap
- är orsak till den aktion som anges med ett nomen actionis (ex. 3) – någon upphör att existera.

- b) sv. **kausativa verb avledda med hjälp av suffix**
 po. **verb med kausativt suffix och perfektivt prefix** (resp. kombination av perfektivt prefix och perfektivt suffix)

(4) [...] förstod Martin Beck att hon hade **dödat** honom. (GE1)
 [...] zrozumiał, że ona go **zamordowała**. (GE2)

(5) Han **reformerade** Miljövårdslagstiftningen. (PS)

Zreformował prawo ochrony środowiska. (SP)

(6) Författaren **definierade** affärskulturen i sju utvalda länder. (PS)

Turner **zdefiniował** kulturę biznesową występującą w siedmiu wybranych krajach. (SP)

(7) Den nya religionen, förmedlad av konkurrerande prästerskap från både England och Tyskland, **pacificerade** vikingarna. (PS)

Nowa religia, szerzona przez konkurujące ze sobą duchowieństwo Anglii i Niemiec, **uspokoila** wikingów. (SP)

Det avledda svenska verbet med suffixen *-a*, *-era*, *-ifiera* och *-ificera* motsvaras i den polska översättningen av verb som avletts med hjälp av kausativa suffix *-owa* (ex. 4, 5 och 6) och suffixet *-i* (ex. 7). Kausativa verb anger att subjektreferenten är agens till aktionen (ex. 4, 5 och 6) eller utgör icke-agentiv orsak (ex. 7). Aktionen kan i dessa exempel uppfattas antingen som en avgränsad process, dvs. processen leder till ett resultat (en bestående förändring hos objektsreferenten) eller en punkthändelse. Kausativ betydelse uppträder alltså tillsammans med perfektiv, resultativ betydelse som i originalet förmedlas genom verbets lexem. I polskan däremot modifieras verbens egenbetydelse av perfektivt prefix *za-* (ex. 4), *z-* (ex. 5 och 6) och perfektivt suffix *-oi* (i opposition till *-aja*) i exempel 7. Till en entydig interpretation bidrar också kontext som anger ytterligare information om aktionens avslutning.

Vid en jämförelse av betydelsefälten hos de svenska och polska verben kan man fastställa att översättningens/motsvarighetens betydelse inte är identisk med originalet. Den lexikaliska ersättningen medför i översättningen en inskränkning av betydelsen, dvs. de svenska verben är överbegrepp i förhållande till det polska verbet. Det beror på att det på ordplanet inte finns någon exakt motsvarighet i målspråket. Eftersom verbböjningen i svenskan saknar numerus- och genuskongruens finns det ingen språklig distinktion mellan dessa ord. I polskan däremot ger verbets finita form information om person och numerus, och även i stor utsträckning om genus (Topolińska 1984: 307).

(8) Han **introducerade** metoden. (PS)

Uważany jest powszechnie za **odkrywcę tej metody**. (SP)

Ett annat (sällsynt) återgivningssätt av ett avlett kausativt verb är där detta i översättningen ersätts av en nominalfras vars huvudord utgörs av ett substantiv – ett nomen agentis – avledning av ett verb. Subjektreferenten som motsvarar subjektet i originalet betecknas alltså av substantivet i den polska versionen, däremot anges den referent som i originalet motsvarar objektet av genitivattribut i översättningen. Förändringarna i den grammatiska strukturen inverkar på betydelsen. I originalet framhävs själva aktionen medan uppmärksamheten i översättningen fästs särskilt vid den som är agens till aktionen. Det bör också påpekas att *introducera* innebär 'införa och göra allmän bekant' (Svensk ordbok 1986: 534) medan det polska substantivet är avlett av verbet *odkrywać* ('upptäcka') och betecknar person som upptäcker något.

c) sv. **kausativa verb**po. **verbets lexem** (+ kausativt suffix) + **perfektivt prefix resp. perfektivt suffix**(9) Ett nära förhållande till EU **åstadkom** den modernisering av ekonomiska och sociala förhållanden som [...]. (PS)Dobre stosunki z Unią **doprowadziły** do modernizacji gospodarczej i socjalnej kraju. (SP)(10) De **skapade** också ett effektivt system med ekologiska fonder. (PS)**Stworzyli** sprawny system funduszy ekologicznych. (SP)

Undersökningen har visat att svenska kausativa verb kan återges i polskan med hjälp av kausativa verb och då anges kausativ betydelse genom verbets lexem (ex. 10). Ett annat återgivningsätt som är mera frekvent beror på att ett svenskt kausativt verb ersätts med det avledda verbet, dvs. verb med ett kausativt suffix (ex. 9). Kausativa verb anger att subjektsreferenten är agens till aktionen (ex. 10) eller utgör icke-agentiv orsak (ex. 9).

Både i den svenska och polska versionen förekommer kausativitet tillsammans med perfektivitet, dvs. aktionen uppfattas som fullbordad. I originalet saknas dock grammatiska exponenter för denna betydelse och till en sådan uppfattning bidrar kontext eller kommunikationssituation. Dessa uttrycksmedel är mer utnyttjade i svenskan än i polskan där de samverkar med andra morfologiska indikatorer som prefix och suffix (suffixet *-i* [ex. 9], suffixet *-y* [ex. 10]).

d) sv. **sammansatt kausativt verb** (adjektiv + *göra*)po. **ett avlett verb** (det kausativa prefixet *u-* + adjektivisk stam + det kausativa suffixet *-i*)(11) Licensavtal **möjliggjorde** för oss att utveckla lokal produktion. (PS)Umowa licencyjna **umożliwiła** nam rozwój lokalnej produkcji. (SP)

Ett svenskt sammansatt kausativt verb får oftast som sin ekvivalent ett avlett verb vars stam utgörs av adjektiv som i originalet motsvarar sammansättningsens första led. Kausativ betydelse realiseras i översättningen med hjälp av det kausativa prefixet *u-* och det kausativa suffixet *-i* vilka i polskan betecknas som de mest produktiva avledningarna i bildningen av kausativa verb (Wróbel 1998: 573). Suffixet *-i* (i motsats till *-ia*) är samtidigt bärare av perfektiv betydelse som i originalet saknar något explicit uttryck utan kan utläsas ur kontexten. Det kausativa verbet anger att subjektsreferenten är orsak till aktionen; medför ett annat tillstånd än det som rådde vid utgångsläget för aktionen.

e) sv. **kausativa konstruktioner** *göra ngn/ngt* + ett adjektivpo. **ett avlett kausativt verb resp. konstruktionen** *sprawić, że ktoś/coś stał się* + adjektiv (*förorsaka att ngn/ngt har blivit* + adjektiv)(12) Det politiska läget **gjorde all normal verksamhet omöjlig**. (PS)Sytuacja polityczna **uniemożliwiła normalną działalność**. (SP)

(13) Slutligen har det svensk-polska kultursamarbetet **gjort henne mera bekant**. (PS)

Polsko-szwedzka współpraca kulturalna **sprawiły, że postać szwedzkiej królowy stała się sławna**. (SP)

Kausativ konstruktion med verbet *göra* har oftast ersatts i översättningen med ett avlett kausativt verb (ex. 12). Det avledda verbet bildas genom att ett kausativt suffix (i ex. 12 suffixet *-i*) läggs till adjektivstammen. I detta fall måste suffixavledningen utökas med kausativt prefix *u-* för att det avledda ordet ska kunna användas som ett kausativt verb. Det avledda verbet anger att objektsreferenten får den egenskap som i originalet betecknas av adjektiv. Det polska verbet innehåller också negationskomponent – den negerande partikeln *nie* som anger samma betydelse som avledningsprefixet *o-* hos det svenska adjektivet dvs. att ngt 'inte låter sig göras eller inte kan komma ifråga' (EJO 1995: 355, Svensk ordbok 1986: 860).

En annan (mera sällsynt) översättningstransformation uppvisar exempel 13. Kausativ konstruktion har i översättningen ersatts av en omskrivning: *sprawić, że ktoś/coś stał się* + adjektiv (*förorsaka att ngn/ngt har blivit* + adjektiv). Subjektsreferenten är agens till aktionen som anges i en underordnad *att*-sats. Det perfektiva verbet *stał się* anger en avgränsad process som medför att objektsreferenten förses med den egenskap som betecknas av adjektiv (både i det svenska och i det polska exemplet).

Perfektiv betydelse signaleras i polskan genom nollsuffix (i opposition till det imperfektiva suffixet *-a*, [ex. 12] och *-wa* [ex. 13]), i svenskan däremot förmedlas denna betydelse med hjälp av textuella medel.

- f) sv. *låta ngn göra ngt*
po. *kazać komuś coś* resp. *pozwolić komuś na coś*

(14) Hon **lät sin** i inledningskapitlet föga sympatiske **hjalte göra en grand tour** på gåsrygg. (PS)

Swemu początkowo niezbyt sympatycznemu **bohaterowi kaže** autorka **wyruszyć w podróż** [...]. (SP)

(15) Folkseden [...] är ett synnerligen levande väsen som **låter dem dö bort** som inte längre fyller någon social funktion [...]. (PS)

Obyczaj ludowy [...] jest to zjawisko żywe i **pozwala obumrzeć tym**, które nie pełnią już więcej funkcji społecznej [...]. (SP)

Svensk kausativ konstruktion med verbet *låta* ersätts ofta i översättningen till polskan av en konstruktion med verbet *pozwolić* ('tillåta') resp. *kazać* ('befalla'). Verbet *låta* anger subjektsreferentens initiativ eller underlåtenhet att företa aktionen. *Låta* förmedlar, förutom kausativ, också modal betydelse; dvs. objektsreferenten anbefalles eller tillåts att utföra en handling. Vid en jämförelse av orden *låta* och *kazać* resp. *pozwolić* kan man konstatera att deras betydelsefält inte täcker varandra. Som översättningsmotsvarighet har använts ett ord med snävare referensbetydelse. Det svenska verbet är överbegrepp till den polska motsvarigheten både i exempel 14 och 15. Polskan är mer exakt i detta fall och preciserar den modala betydelse som anges av verbet.

Kausativitet förenas i de ovannämnda exemplen med perfektivitet. Resultativ betydelse kommer till uttryck med hjälp av tryckstark partikel *bort* i exempel 15 och kontexten i exempel 14. I polskan däremot realiseras denna betydelse genom det perfektiva suffixet *-a* (i opposition till *-i* i ex. 14).

4. Sammanfattning

Analysens syfte var att hitta de mest frekventa translatoriska ekvivalenterna till svenska kausativa verb och fastställa om de polska motsvarigheterna förmedlar samma betydelse som originalet. En jämförande analys av original och översättning har visat att svenska kausativa verb för det mesta också motsvaras av kausativa verb. Olikheterna gäller däremot avledningsmorfem som används till bildningen av dessa verb. Svenska kausativa verb med prefix *för-* och *be-* får som motsvarande uttryck avledda verb med kausativt suffix och perfektivt prefix. Denna avledningstyp gäller också de verb som motsvarar svenska verb avledda genom kausativt suffix. Härvid bör påpekas att aspektuell betydelse saknar formellt uttryck i originalet och det översatta verbet utgör en explicit motsvarighet i detta avseende. Perfektiv betydelse som i originalet kan utläsas bara ur sats-sammanhanget och kontexten har i översättningen uttryckts formellt. Av undersökningen framgår vidare att svenskt kausativt verb med suffixet *-era* kan ersättas av ett nomen *agentis*. Detta återgivningssätt är dock mer sällsynt än det tidigare nämnda sättet.

Analysen visar också att kausativa sammansatta verb för det mesta återges i polskan genom ett kausativt verb som är avlett från adjektivisk stam till vilken det kausativa prefixet *u-* och det kausativa suffixet *-i* tillfogas. Däremot motsvaras de analyserade konstruktionerna med verbet *göra* och *låta* i översättningen antingen av ett avlett kausativt verb eller också av en kausativ konstruktion.

Det kan följaktligen konstateras att språkstrukturernas förändringar i översättningsprocessen ofta modifierar ordets betydelse. Det semantiska innehållet hos ord som används som varandras motsvarigheter är inte alltid detsamma. Betydelsefält hos källspråksord och målspråksord täcker varandra delvis; dvs. ord har dels gemensamma betydelsekomponenter, dels distinktiva. Svenskan kan vara mer exakt än polskan på någon punkt och tvärtom. Översättningstransformationerna kan alltså medföra inskränkning eller utvidgning av ordets betydelse – målspråksordet kan bli ett underbegrepp respektive överbegrepp i förhållande till källspråket. Ett annat översättningsproblem kan betingas av ordets mångtydighet. I sådana fall är översättaren tvungen att vid denotationsanalysen avgöra vilken av ordens betydelser det är fråga om, vilket är möjligt med stöd av kontexten som hjälper till att utesluta andra, i ett visst fall inte aktuella betydelser.

LITTERATUR

Apresjan, Jurij (1980). *Semantyka leksykalna: sinonimiczne środki języka. (Leksičeskaja semantyka: sinonimičeskie sredstva jazyka, översättning av Zofia Kozłowska & Andrzej Markowski)*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

- Beckman, Natanael (1968). *Svensk språklära*. Stockholm: Bonnier.
- EJO (1995) = *Encyklopedia Językoznawstwa Ogólnego*. Red. Kazimierz Polański. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Grzegorzczkova, Renata, Roman Laskowski & Henryk Wróbel (1998). *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. 2:a upplagan. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Korytkowska, Małgorzata (2004). Wokół problemów opisu kategorii kauzatywności i sposobów jej realizacji (na przykładzie języka bułgarskiego i polskiego). *Slavia Meridionalis* 4, 45–64. (Red.) Stanisław Karolak. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- Liljestrand, Birger (1975). *Så bildas orden*. Lund: Studentlitteratur.
- Lyons, John (1989). *Semantyka 2. (Semantics II, översättning av Adam Weinsberg)*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Noreen, Adolf (1904). *Vårt språk: nysvensk grammatik i utförlig framställning*. Lund: Gleerup.
- SAG (1999) = *Svenska Akademiens grammatik*. Band 2. Red. Ulf Teleman, Erik Andersson & Staffan Hellberg. Stockholm: Svenska Akademien.
- Schwall, Ulrike (1991). *Aspektualität. Eine semantisch-funktionelle Kategorie*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Sundman, Marketta (1986). *Få och låta som kausativa verb i svenskan*. I: *Xenia Huldéniana. En vänsskrift tillägnad Lars Huldén*, 277–288. Red. Mirja Saari, Anne-Marie Londen & Kim Nilsson. Helsingfors: Helsingfors Universitet.
- Svensk ordbok*. (1986). Stockholm: Esselte studium.
- Söderbergh, Ragnhild (1967). *Svensk ordbildning*. Stockholm: Norstedts Förlag AB.
- Thorell, Olof (1973). *Svensk grammatik*. Stockholm: Esselte studium.
- Thorell, Olof (1981). *Svensk ordbildningslära*. Stockholm: Esselte studium.
- Topolińska, Zuzanna (red.) (1984). *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Wessén, Elias (1968). *Vårt svenska språk*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Källor till anförda exempel

- Gv = Bergman, Ingmar (1991). *Den goda viljan*. Stockholm: Norstedts Förlag AB.
- Dch = Bergman, Ingmar (1995). *Dobre chęci*. (*Den goda viljan*, översättning av Halina Thylwe). Warszawa: Spółdzielnia Wydawnicza "Czytelnik".
- GE1 = Delblanc, Sven (1978). *Gunnar Emmanuel – en tidlös berättelse*. Stockholm: Bonnier.
- GE2 = Delblanc, Sven (1989). *Gunnar Emmanuel – opowiadanie bez czasu*. (*Gunnar Emmanuel – en tidlös berättelse*, översättning av Ewa Gruszczyńska). Szczecin: Glob.
- PS = Nicklasson-Młynarska, Joanna (red.) (1999). *Polen och Sverige: År av rivalitet och vänskap*. Borås: Centraltryckeriet.
- SP = Nicklasson-Młynarska, Joanna (red.) (1999). *Szwecja – Polska. Lata rywalizacji i przyjaźni*. (*Polen och Sverige: År av rivalitet och vänskap*, översättning av Anders Bodegård, Ewa Gruszczyńska & Lennart Ilke). Borås: Centraltryckeriet.
- Sb = <http://spraakbanken.gu.se/parole/>